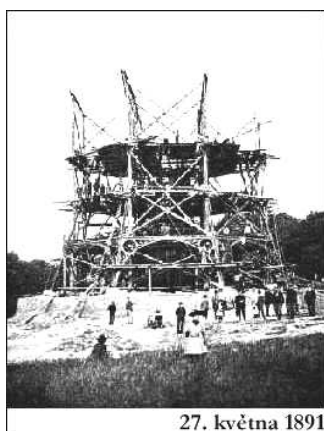

První Lheničan na Petřínské rozhledně

Hlas zvonů nad zavátou krajinou zve ke vzpomínkám na staré turistické časy. Představte si třeba, jak slavnou světovou výstavu v Paříži roku 1889 procházejí účastníci hromadného zájezdu Klubu českých turistů. Okouzlení pohledem na zbrusu novou krasavici - Eiffelovu věž, radostně propadají nadšenému prohlášení redaktora Kurze: „Takovou si v Praze postavíme taky!!!“ Doma pak po vyúčtování všech nákladů za celou výpravu zbylo ještě 1031 zlatých a 81 krejcar. Tak vznikl základ fondu pro zbudování české „eifelky“ na Petříně.

Prvními pozorovateli krás Prahy z Petřínské rozhledny prý byla různá esa – osobnosti císařské zemské politiky, vědci, umělci, novináři i jiní spisovatelé, ozdobně podepsaní v knize návštěvníků. Skutečné prvenství v rozhledu ale patří především samotným budovatelům věže – montérům a stavebním dělníkům. Jednoho z nich si dnes můžeme připomenout.

Johánek Trčka nějaké ty školy měl, ale pro jistotu se ještě vyučil černému řemeslu. Byl kotlářem a dějinné události ho zastihly v Praze. Jeho rodné Pošumaví ještě pospávalo zasněžené do své zamlžené jitřní krásy, ale on už seděl v kadibudce na vrchu Petřín. Škvírou zadumane pozoroval ranní rosu a v trávě odloženou brašnu s vercajkem. Z pohozených novin už něco ubylo. Johánek si se zájmem přečetl nadpis: „Jsme jen jednou včeličkou v mocném národu úlu!“ Představa, jak se vznáší nad rozkvetlou Vídní, Peští nebo Terstem byla lákavá. Klidné posezení přerušil ostrý zvuk mistrovky píšťalky. A tak z nadpisu zůstalo: „Jsme jen jednou ...“ Bylo půl šesté ráno a psal se 27. květen roku 1891.

Už před měsícem dodala Českomoravská strojírna na staveniště první železné části věže. Montáž dílů zahájilo pětatřicet dělníků včetně J. Trčky dne 11. 5. 1891. Vedli je Ing. Schiller a stavbyvedoucí architekt Pasovský. Na obyčejném podpůrném lešení pracovali až do výše první galerie (20 m). Dál pokračovali na visutém lešení, upevněném na železných krakorcích, připojených k hotové konstrukci a zvýšil se i počet montérů. Dne 2. července - tedy za 53 dny - bylo sestavení věže šťastně ukončeno a nad nejvyšší vyhlídkovou galerií (53 m) zavlál prapor. Pak nastoupili natěrači, truhláři, klempíři, sklenáři a jiná přidružená řemesla. Dvacátého srpna 1891 byla rozhledna odevzdána veřejnosti, „... by na věž pohodlně vystoupala a čarokrásné vyhlídky se jí konečně dostalo.“

A co „monteur – niemacher“ Trčka? Jaký byl jeho osud? Smetl ho pak vichr první světové války, nebo se ve zdraví oženil a měl děti? Stoletý stavební deník tohle neprozradí. Zůstávají jen strohé zápisy o jeho účasti na díle. Básník Sládek měl pravdu: „Rod za rodem mizí, nové přejdou časy a naše ruka sklízí z jich prachu těžké klasy ...“

Až se v některé novější lhenické matrice podaří najít záznam o Johánkově narození, dozvíme se, ze které rodové větve lhenických Trčků vlastně pocházel.

Jeho původ však můžeme částečně poodhalit. Starobylé kořeny rodu Trčků rostly v pošumavském městečku Lhenice už od sedmnáctého století. Roku 1654 tam žil Vojtěch Trčka, hospodář na gruntě s dvěma hektary polí. Jeho pokrevní pokračovatelé tu pak během 18. a 19. stol. obývali několik domů. Patřilo jim především čp. 131 na náměstí (staré číslo 109), kde se rodili potomci krejčího Antonína Trčky a jeho ženy Mariany roz. Erhartové. Byli to mistři obuvníci Jan Trčka (manželka Jana, děti Matěj, František, Marie, Anna) a Jakub Trčka narozený 1759, se ženou Rosalií a dětmi Augustem a Marií.

Na Chrastovně obývali Trčkovi čtyři domy. Číslo 10 (Mydlaříček) měl měšťan a mistr koželuh Václav Trčka. Na vejminku zde žili jeho rodiče, obuvník František Trčka a Marie. Ti měli ještě dceru Aničku, ale ta v té době už byla provdaná v čp. 12 za punčocháře Jana Stehlíka. Číslo popisné 17 (staré č. 18) bývalo sídlem dalšího ševcovského mistra Jakuba Trčky (nar. 1779, manželka Klára, děti Matěj, Jan, Marie). Na Chrastovně v čísle 20 – kdysi v majetku hrnčářského rodu Louženských - pobýval jiný František Trčka s rodiči Josefem a Markétou Trčkovými – těm dřív patřil i dům čp. 42 / staré 35 po ševci Šimonu Trčkovi. V čísle 24 (Mlsů) žila početná rodina obuvníka Šebestiána Trčky – manželka Marie, děti Josef, Leonard, Vojtěch, Florian, Kateřina. Po nich obývala dům rodina tkalce Simoty.

Na Vejrově čp. 83 (staré č. 71) žil švec Václav Trčka narozený 1749, ženatý s Rozynou Kindlmanovou. S jejich dcerou Františkou pak v domě a na živnosti hospodařil ženich Václav Trnka, narozený 1783.

Johánkovo rodové přjmení se prý odvozuje od slovesa trčeti. Sousedé tak pojmenovávali člověka, který všude trčí - vzrůstem, nebo svým vystupováním. Jiní jazykovědci se přiklání k původu ze staročeského trčkat, běžet drobnými krůčky. Ale těmi se náš montér Petřínské rozhledny pohyboval asi jen v tom nejnutejším případě.

Velmi praktické
zimní čepice

Two black and white portraits of men wearing winter hats. The man on the left has a mustache and is wearing a dark hat with a brim. The man on the right is wearing a dark, hooded winter hat. Both are looking slightly to the right.

Vhodné zvláště ku návštěvě rozhledny!
J. & O. Vondráček
PRAHA